

ایران‌شناسی

با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری

جلد ۵

آخر آید

استان‌های همدان، کردستان و کرمانشاه

پیشکش به همه ایرانیانی که در خلق فرهنگ و تمدن ایران نقش آفرینی کرده‌اند و در دل آرزوی
آبادانی و سرافرازی ایران عزیز را دارند

پدیدآورندگان

دکتر منصور قربانی

(عضو هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی و مدیر مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آیین زمین)

دکتر مژگان صالحی یزدی

(کارشناس ارشد زمین‌شناسی پترولوژی و اقتصادی مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آیین زمین)

سرشناسه: قربانی، منصور، ۱۳۴۰.

عنوان و نام پدیدآورندگان: ایران‌شناسی با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری،
جلد ۵، باختر ایران، استان‌های همدان، کردستان و کرمانشاه. نویسندگان: منصور قربانی و مژگان صالحی
یزدی.

مشخصات نشر: تهران، آرین زمین، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۲۲۶ ص. مصور، رنگی.

شابک: ۵۵۰۰۰۰ ریال، ۹-۲۶-۶۰۵۸-۶۰۰-۹۷۸، دوره ۲-۲۵-۶۰۵۸-۶۰۰-۹۷۸.

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

موضوع: گردشگری ایران زمین، باختر ایران

شناسه افزود: صالحی یزدی، مژگان.

رده‌بندی شکره: ۱۳۹ ۴۷۹ الف/۱۵۵ G

رده‌بندی دربی: ۳۳۸/۴۷۹۱۰۹۵۵

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۴۱۱۳۹

ایران‌شناسی با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری، جلد ۵، باختر ایران، استان‌های

همدان، کردستان و کرمانشاه

نویسندگان: منصور قربانی و مژگان صالحی یزدی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۰۵۸-۲۶-۹

ناشر: آرین زمین

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷

نوبت چاپ: چاپ اول

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ و صحافی: دانش‌پژوه

ناظر چاپ: عبدالله طهماسبی

قیمت: ۵۵۰۰۰ تومان.

آدرس: بزرگراه حقانی شمالی - خروجی میدان کتابی - خیابان کوشا - پلاک ۶۵ - طبقه دوم غربی.

کد پستی: ۱۵۴۷۷۱۷۴۱۱ - تلفن: ۲۲۹۲۵۲۶۳ - ۲۲۹۲۵۲۷۱ - نمابر: ۲۲۹۲۵۲۷۱

Website: www.arianzamin.com

Email: arianzamin@arianzamin.com

حق چاپ برای انتشارات آرین‌زمین محفوظ است. برداشت بخشی از این مجموعه فقط با کسب اجازه انتشارات

آرین‌زمین امکان‌پذیر است.

سخنی درباره این نوشتار

من اینجا ریشه در خاکم
من اینجا عاشق این خاک از آلودگی پاکم
من اینجا تا نفس باقی ست می مانم
من از اینجا چه می خواهم، نمی دانم
امید روشنائی گر چه در این تیره گی ها نیست
من اینجا باز در این دشت خشک تشنه می رانم
من اینجا روزی آخر از دل این خاک با دست تهی گل بر می افشانم
من اینجا روزی آخر از ستیغ کوه چون خورشید سرود فتح می خوانم

«گزیده ای از اشعار فریدون مشیری»

روزگار بر درازی است که طبیعت، فرهنگ، تمدن، هنر و زندگی مردم ایران زمین به مانند رنگین کمان دجلی بخشی با یک هویت مشخصی به نام هویت ایرانی برای جهانیان شناخته شده است. این بیت ملی با ریشه گرفتن از دانش و بینش، فرهنگ و هنر و اثرپذیری از طبیعت، ایم و تاریخ و تمدن در هم پیوند خورده و ویژگی های مشترک یافته است و در طول بیش از ۵۰۰۰ سال بر غنای این هویت افزوده شده و نقش ها آفریده است.

در این ۵۰۰۰ هزار سال ویژگی های طبیعی، اقلیم، حادث زمین و مورفولوژی اثری ژرف بر روی مردمان و فرهنگ و تمدن آنها گذاشته است و در این گذر زمانی مجموعه های طبیعی و فرهنگی آن چنان در هم تنیده و جان، نیرو، سر، صبر، طاقت، تحمل و دانش را در خود جمع کرده که حاصل آن فرهنگ و تمدن ایرانی گردیده است. در طول روزگاران، دل تنیده این تمدن یک دم از تپش، بهره دهی و اثرگذاری باز نمی ایستاده و به بخش های بزرگی از جهان نیز یاری رسانده است. البته در این رهگذر چند هزار ساله در برهه هایی از زمان دچار بلاهای بزرگ شده ولی آن چنان تدبیر، درایت و صبر به خرج داده که پس از آن کسی باورش نمی شده که این تمدن و فرهنگ از چنان بلایی رسته باشد.

در این راستا نه رواست و نه شایسته است که تمدن، فرهنگ، طبیعت، هنر و عظمت تاریخی این مرز و بوم برای ایرانیان و جهانیان امروز ناشناخته بماند و یا آن‌چنان که باید و شاید شناخته نشود و یا خدای ناکرده به گونه‌ای دیگر معرفی شود. در دو قرن اخیر فراوان دیده و شنیده شده که تمدن، فرهنگ، طبیعت و عجایب ایران از زبان و نوشته‌های بیگانگان و جهانگردان خارجی نقل شده است. طبیعی است که هرچه بیگانگان بی‌طرف و اندیشمند باشند باز هم نمی‌توانند این عظمت را به درستی بیان نمایند، هرچند که گاه غرض‌ورزی آنها نیز کم نبوده است. بنگریم به فیلم سیصد به کارگردانی زک اسنایدر.

چشم‌فربستن بر عظمت ایران و تنوع طبیعت و فرهنگ و تمدن آن و آموختن و آشنایی با آن از سنین دیگران کاری است نه در خور ملت و اقوام بزرگ آن و نه در خور فرزندان و دانشمندان و یا هم‌وطنانی که از ایران دور شده و در دیگر کشورهای جهان سکنی گزیده‌اند.

شوربختانه اندوهی جانکاه، همراه انسان اندیشمند و آگاه ایرانی را آزار می‌دهد وقتی که می‌بیند نسل‌های جوان امروز تحصیل کرده، دانشجویان، دانش‌آموزان و برنامه‌ریزان و دست‌اندرکاران آن‌چنان آشنایی کمی از جغرافیا، تاریخ، تمدن، هنر، طبیعت و پتانسیل‌های ایران دارند که گویی هزاران کیلومتر دورتر از ایران زندگی می‌کنند و هیچ خبری از ایران نمی‌گیرند. گاه جهانیان از تعجب از طبیعت ایران بی‌اطلاع هستند که تمام ایران را کشوری با اقلیمی خشک و کویر می‌تصور می‌کنند. جالب است بدانیم که گاه سرسبزی و زیبایی شمال ایران هم ناشناخته ماند چه بسا به مناطق زیبا و دیدنی پراکنده در دیگر نقاط ایران زمین از جمله جنگل‌های ارسباران، رراگرس و سرسبزی‌های آنها و هزاران دره ژرف، از کوه‌های زاگرس، البرز، بحرآسمان، هزار، شاهو و ... یا باغ‌های میناب و رودان و نخلستان‌های دالکی و برازجان، روستاهای فاریاب، تنگ‌زرد اهرم و زیبایی‌های کم‌نظیر کوه‌رنگ، آبشارهای بیشه، مارون و ...

غارهای علی صدر، قوری قلعه، نخجیر، کتله خور و ... و عظمت کویرها و هزاران مورد از این زیبایی های طبیعی و بی نظیر.

این مجموعه ده جلدی که حاصل ۳۰ سال سفر (مطالعاتی، پژوهشی، زمین شناسی، اکتشافی معادن، منابع انرژی و آموزشی) مدیریت مرکز پژوهشی زمین شناسی پارس آرین زمین (نگارنده اول) به تمام نقاط این مرز بوم، از کوه تا دشت، از شهر تا روستا، از صعود قله ها تا پیمودن دره های تنگ و فراخ، آشنایی با طبیعت، فرهنگ و هنر مردمان جای جای ایران بوده و همیشه در تمام مراحل انجام این فعالیت های صحرائی و ایرانگردی نگاهی ایران شناسی در دل و جان داشته است را در این مجموعه به تصویر کشیده است. نگارنده بر این باور بوده و هست که ما بهتر از هر کس دیگری در جهان توانیم در دریای ژرف تمدن، فرهنگ، طبیعت، جغرافیا و هنر ایران بکاویم و ارزش های آن عناصر فرهنگی، هنر، تمدن، طبیعت و اقلیم را بیرون بیاوریم و در معرض نمایش جهانیان بگذاریم زیرا که جان و خرد ما با سرشت گرم و سرد و سخت و نرم طبیعت ایرانیان آشنا است چنان که گویی تمام پیکر طبیعی، فرهنگی، فیزیکی، معنوی و روح این مرز و بیژگی های آن درهم تنیده شده است.

اهدافی که در تدوین این مجموعه مدنظر بوده است عبارت اند از:

۱- آشنایی هم وطنان از طبیعت کلی، جغرافیا، جایگاه و فرهنگ، شهرها و استان های کشور و تاریخ و تمدن آنها و نیز جریان های کمبود اطلاعات فراگیر در این راستا به طور مصور و به روز که بتواند پاسخگوی بخشی از نیازهای مخاطبان باشد.

۲- تأمین بخشی از نیازهای جهان امروز و ایران عزیز در عرصه ایران شناسی از دیدگاه گردشگری، در یک مجموعه فراگیر جهت آشنایی ایرانیان و جهانیان بخصوص جهانگردان و گردشگران هم وطن و خارجی از زیبایی های طبیعی و تاریخی و فرهنگی ایران.

اندیشه خلق چنین اثری در سال ۱۳۹۲ با نگارنده دوم سرکار خانم دکتر مژگان صالحی یزدی که از همکاران باذوق، دقیق و بردبار مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آراین‌زمین است مطرح و بر آن شد که کمر همت ببندیم و در نهایت مجموعه حاضر با عنوان ایران‌شناسی با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری تدوین گردید.

در ابتدا قرار بود نام این مجموعه ایران‌شناسی: طبیعت، تمدن و جغرافیا با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری باشد، که به دلیل طولانی بودن عنوان، آن خلاصه شد و نام ایران‌شناسی با نگرشی بر گردشگری شهری، طبیعت‌گردی و زمین‌گردشگری بر آن گذاشته شد. در این مجموعه ده جلدی گوشه‌هایی از تمدن، تاریخ و جغرافیای سراسر ایران از دیدگاه گردشگری بیان می‌گردد.

در تدوین این مجموعه تعدادی از همکاران آراین‌زمین ما را یاری داده‌اند: جناب آقای دکتر مسعود اویس که فزون بر یک زمین‌شناس آگاه شاعری نکته‌بین و عکاسی حرفه‌ای می‌باشد و با انتخاب سفره‌هایی که نگارنده اول با هدف عکاسی از جاذبه‌های گردشگری داشت به عنوان همکاری دلسوز همراه بوده و از جاذبه‌های دیدنی و پدیده‌های ایران هنرمندانه عکس نموده و همچنین نقشه‌های توپوگرافی تمامی استان‌ها را ترسیم کرده است.

جناب آقای مهندس محسن قربانی که جدا از اینکه یک زمین‌شناس مجرب و با پشت‌کار ستودنی است، یک ایران‌دوست و علاقه‌مند به ایران‌شناسی می‌باشد که همواره از پاره‌ای از استان‌ها، شهرها و مکان‌های طبیعی عکس تهیه کرده‌اند و گاه در جمع‌آوری بخشی از مطالب اولیه و تایپ آن‌ها ما را یاری نموده‌اند.

جناب آقای دکتر کیوان زند کریمی که علاوه بر تخصص فسیل‌شناسی، دستی بر موسیقی دارند و در تدوین چکیده‌ای بر موسیقی ایران ما را همراهی کرده‌اند.

سرکار خانم دکتر آذین آهی‌فر در ترسیم نقشه‌های زمین‌شناسی استان‌ها
نگارندگان را یاری نموده‌اند.

جناب آقای مهندس محمدباقر اکبری همکار انتشارات آرین‌زمین که در
بازخوانی و مرتب‌سازی مطالب و پالایش نوشته‌ها نقش آفرینی کرده‌اند.

مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آرین‌زمین از همگی همکاران سپاسگزاری
می‌کند و برای همه آنها آرزوی کامیابی و خدمت به ایران عزیز را از خداوند بزرگ
طلب می‌کند.

شاید ذکر است که تمام هزینه‌های مربوط به تهیه و تدوین این مجموعه شامل
سفرهای شهری، روستایی و طبیعت‌گردی برای عکاسی و نیز هزینه‌های چاپ و نشر و
سایر هزینه‌ها توسط مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آرین‌زمین تأمین و پرداخت
شده است.

منصور قربانی

مدیر و بنیانگذار

مرکز پژوهشی زمین‌شناسی پارس آرین‌زمین

جلد ۵: باختر ایران.....	۱
فصل دوازدهم: استان همدان.....	۵
۱-۱۲ مقدمه.....	۵
۱-۱-۱۲ اشاره‌ای به تاریخچه استان همدان.....	۷
۱-۱۲-۲ راه‌های ارتباطی استان همدان.....	۸
۱-۱۲-۳ آب و هوای استان همدان.....	۱۰
۱-۱۲-۴ گویش‌های مردم استان همدان.....	۱۰
۱-۱۲-۵ صنایع دستی استان همدان.....	۱۰
۱-۱۲-۲ جاذبه‌های گردشگری استان همدان.....	۱۳
۱-۱۲-۲-۱ جاذبه‌های گردشگری شهری (توریسم) استان همدان.....	۱۳
۱-۱۲-۲-۱-۱ شهرستان همدان.....	۱۳
۱-۱۲-۲-۲ شهرستان ملایر.....	۳۴
۱-۱۲-۲-۳ شهرستان تویسرکان.....	۵۲
۱-۱۲-۲-۴ شهرستان بهار.....	۵۵
۱-۱۲-۲-۵ شهرستان نهاوند.....	۵۷
۱-۱۲-۲-۶ شهرستان کبودرآهنگ.....	۶۱
۱-۱۲-۲-۲ جاذبه‌های گردشگری طبیعت (اکوتوریسم) استان همدان.....	۶۲
۱-۱۲-۲-۱ جاده‌های استان همدان.....	۶۲
۱-۱۲-۲-۲ کوه‌ها و کوهپایه‌های استان همدان.....	۶۶
۱-۱۲-۲-۳ منابع آبی استان همدان.....	۶۸
۱-۱۲-۲-۴ گیاهان و پوشش گیاهی استان همدان.....	۷۷
۱-۱۲-۲-۵ جانوران استان همدان.....	۷۸
۱-۱۲-۳ جاذبه‌های زمین‌گردشگری (ژئوتوریسم) استان همدان.....	۷۹
۱-۱۲-۳-۱ مورفولوژی استان همدان.....	۷۹
۱-۱۲-۳-۲ چکیده‌ای از زمین‌شناسی استان همدان.....	۸۱

۸۳	۱۲-۲-۳ پدیده‌های زمین‌شناسی استان همدان
۸۴	۱۲-۲-۴ غارهای استان همدان
۸۹	فصل سیزدهم: استان کردستان
۸۹	۱۳-۱ مقدمه
۹۱	۱۳-۱-۱ اشاره‌ای به تاریخچه استان کردستان
۹۲	۱۳-۱-۲ راه‌های ارتباطی استان کردستان
۹۴	۱۳-۱-۳ آب و هوای استان کردستان
۹۴	۱۳-۱-۴ گویش‌های مردم استان کردستان
۹۴	۱۳-۱-۵ به‌شاک مردم استان کردستان
۹۶	۱۳-۱-۶ صنایع دستی استان کردستان
۹۶	۱۳-۲-۱ جاذبه‌های گردشگری استان کردستان
۹۷	۱۳-۲-۱-۱ جاذبه‌های گردشگری شهری (توریسم) استان کردستان
۹۷	۱۳-۲-۱-۲-۱-۱ استان سنندج
۱۰۸	۱۳-۲-۱-۲-۱-۲ شهرستان بیجار
۱۱۰	۱۳-۲-۱-۲-۱-۳ شهرستان مریوان
۱۱۲	۱۳-۲-۱-۲-۱-۴ شهرستان کامیاران
۱۱۴	۱۳-۲-۱-۲-۱-۵ شهرستان قروه
۱۱۵	۱۳-۲-۱-۲-۱-۶ شهرستان دیواندره
۱۱۵	۱۳-۲-۱-۲-۱-۷ شهرستان سروآباد
۱۱۷	۱۳-۲-۱-۲-۱-۸ شهرستان بانه
۱۱۹	۱۳-۲-۱-۲-۱-۹ شهرستان سقز
۱۲۰	۱۳-۲-۲ جاذبه‌های گردشگری طبیعت (اکوتوریسم) استان کردستان
۱۲۰	۱۳-۲-۲-۱ جاده‌های استان کردستان
۱۳۱	۱۳-۲-۲-۲ منابع آبی استان کردستان
۱۳۶	۱۳-۲-۲-۳ کوه‌های استان کردستان
۱۳۶	۱۳-۲-۲-۴ گیاهان و پوشش گیاهی استان کردستان
۱۳۷	۱۳-۲-۲-۵ جانوران استان کردستان

۱۳۸.....	۳-۲-۱۳ جاذبه‌های زمین‌گردشگری (ژئوتوریسم) استان کردستان
۱۳۸.....	۱-۳-۲-۱۳ مورفولوژی استان کردستان
۱۴۰.....	۲-۳-۲-۱۳ چکیده‌ای از زمین‌شناسی استان کردستان
۱۴۲.....	۳-۳-۲-۱۳ پدیده‌های زمین‌شناسی استان کردستان
۱۴۲.....	۴-۳-۲-۱۳ غارهای استان کردستان
۱۴۵.....	فصل چهاردهم: استان کرمانشاه
۱۴۵.....	۱-۱۴ مقدمه
۱۴۷.....	۱-۱-۱۴ اشاره‌ای به تاریخچه استان کرمانشاه
۱۴۸.....	۲-۱-۱۴ راه‌های ارتباطی استان کرمانشاه
۱۴۹.....	۳-۱-۱۴ آب و هوای استان کرمانشاه
۱۴۹.....	۴-۱-۱۴ گرایش‌های مردم استان کرمانشاه
۱۵۱.....	۵-۱-۱۴ پوشاک مردم استان کرمانشاه
۱۵۱.....	۶-۱-۱۴ صنایع دستی استان کرمانشاه
۱۵۲.....	۲-۱۴ جاذبه‌های گردشگری استان کرمانشاه
۱۵۳.....	۱-۲-۱۴ جاذبه‌های گردشگری شهری (توریسم) استان کرمانشاه
۱۵۳.....	۱-۱-۲-۱۴ شهرستان کرمانشاه
۱۶۶.....	۲-۱-۲-۱۴ شهرستان هرسین
۱۷۵.....	۳-۱-۲-۱۴ شهرستان صحنه
۱۷۷.....	۴-۱-۲-۱۴ شهرستان کنگاور
۱۸۷.....	۵-۱-۲-۱۴ شهرستان سنقر
۱۸۷.....	۶-۱-۲-۱۴ شهرستان اسلام‌آباد غرب
۱۸۹.....	۷-۱-۲-۱۴ شهرستان دالاهو
۱۹۲.....	۸-۱-۲-۱۴ شهرستان سرپل‌ذهاب
۱۹۳.....	۹-۱-۲-۱۴ شهرستان قصرشیرین
۱۹۵.....	۱۰-۱-۲-۱۴ شهرستان پاوه
۱۹۸.....	۱۱-۱-۲-۱۴ شهرستان روانسر

۲۰۰.....	۲-۲-۱۴	جاذبه‌های گردشگری طبیعت (اکوتوریسم) استان کرمانشاه
۲۰۰.....	۱-۲-۲-۱۴	جاده‌های استان کرمانشاه
۲۰۷.....	۲-۲-۲-۱۴	منابع آبی استان کرمانشاه
۲۱۰.....	۳-۲-۲-۱۴	کوه‌های استان کرمانشاه
۲۱۲.....	۴-۲-۲-۱۴	گیاهان و پوشش گیاهی استان کرمانشاه
۲۱۳.....	۵-۲-۲-۱۴	جانوران استان کرمانشاه
۲۱۳.....	۳-۲-۱۴	جاذبه‌های زمین‌گردشگری (ژئوتوریسم) استان کرمانشاه
۲۱۳.....	۱-۳-۲-۱۴	مورفولوژی استان کرمانشاه
۲۱۶.....	۲-۳-۲-۱۴	چکیده‌ای از زمین‌شناسی استان کرمانشاه
۲۱۸.....	۳-۳-۲-۱۴	پدیده‌های زمین‌شناسی استان کرمانشاه
۲۲۰.....	۴-۳-۲-۱۴	آب‌ها استان کرمانشاه
۲۲۵.....		منابع